

Carl von Linnés levnad

1707 1709 1716 1727 1728 1730 1732 1733

Kronologin är fokuserad på Linné som privatperson. Endast ett urval av de viktigaste händelserna har tagits med.

1707 Carl Linnaeus föds i Råshult den 23 maj, som första barn till Nils Ingemarsson Linnaeus, komminister i Stenbrohult, och Christina Linnaea. Råshult ligger ett par kilometer från Stenbrohult och ca fem mil från Växjö.

1709 Familjen flyttar till prästgården i Stenbrohult när fadern blir utnämnd till kyrkoherde. Fadern är mycket intresserad av växter och anlägger en fin trädgård vid prästgården.

1716–1727 Carl går i skola i Växjö och kommer bara hem vid längre lov. Han är inte intresserad av att studera till präst, som är föräldrarnas önskan. I stället ägnar han sig åt botaniken och skolkar ibland för att kunna ge sig ut och studera växter. Han är intresserad av naturkunnighet och matematik och lär sig även latin som är det internationella, vetenskapliga språket vid den tiden. Doktor Johan Rothman, provinsialläkare och lä-

rare vid Växjö gymnasium, tar sig an Carl och undervisar honom i botanik. Rothman rekommenderar Carl att börja läsa vid Lunds universitet efter gymnasiet.

1727 Börjar läsa medicin vid universitetet i Lund.

1728 Flyttar till Uppsala för att läsa vid universitetet. Varken i Lund eller i Uppsala är standarden på undervisningen särskilt hög och Linnaeus ägnar sig i stor utsträckning åt självstudier.

1729 Linnaeus möter Olof Celsius, professor i teologi och entusiastisk botanist, i Akademiträdgården i Uppsala. Mötet får stor betydelse för Linné som får bo hemma hos Celsius och får tillgång till dennes omfattande bibliotek. Linnaeus skriver en uppsats om växternas sexualitet (*Praeludia sponsaliorum plantarum*) som väcker stor uppmärksamhet i akademiska kretsar i Uppsala.

1730 Linnaeus håller mycket populära demonstrationer i Akademiträdgården och får möjlighet att bo hos professor Olof Rudbeck d.y.

Linnaeus var inte stor, inte liten, mager, brunögd. lätt, hastig, gick fort, gjorde allting prompt, tålde ej sent folk; vart hastigt rörd, sensibel. arbetade continuerligen; kunde ej spara sig. han åt gärna god mat, drack goda drycker; men aldrig var där uti yppig. han brydde sig litet om exteriuren, trodde att karlen borde pryda kläderna ej vice versa. Han var aldeles intet trätgirug, och därför svarade aldrig dem som skrivit emot sig, och sade: har jag orätt, bliver det aldrig vunnit, har jag rätt, så får jag rätt så länge naturen varar.

Linnés beskrivning av sig själv.

1733 1734 1735 1736 1737 1738 1739 1741 1742

1732 Lappländska resan 12 maj till 10 oktober. 1733 Linnaeus mor dör. Linnaeus intresserar sig för mineraler och bergarter och skriver också en lärobok i ämnet. 1734 Dalaresan 1735 Linnaeus träffar sin blivande hustru, Sara Elisabeth (Lisa) Moraea i Falun och friar till henne efter bara ett par veckor. Linnaeus behöver bättre möjligheter att försörja en familj innan han kan gifta sig. Han reser därför till Holland för att ta ut en doktorsexamen. Den tre år långa resan i Europa påbörjas och går först till Hamburg sedan vidare till Holland. Linnaeus disputerar vid universitetet i Harderwijk på en avhandling om malaria. Linnaeus stannar i Holland för att klassificera de exotiska växter som odlas på Georg Cliffords stora egendom utanför Haarlem. Linnaeus arbete publiceras 1738 tillsammans med utsökta gravyrer gjorda av konstnären Georg Ehret. Under tiden i Holland umgås Linnaeus med inflytelserika och botaniskt kunniga vänner.	1736 Linnaeus reser till England under ett par månader för att träffa botaniker, men återvänder sedan till Holland. 1737 Flera viktiga skrifter trycks i Holland. 1738 Linnaeus reser till Paris för att träffa botaniker och fortsätter sedan vidare till Sverige. Han förlovar sig med Sara Lisa och börjar en läkarpraktik i Stockholm. 1739 Carl och Sara Lisa gifter sig i Falun. 1741 Sonen Carl föds. Linnaeus får en professur i Uppsala med ansvar för botanik m.fl. ämnesområden och flyttar in i professorsbostaden belägen i Akademiträdgården, nuvarande Linnéträdgården. Han gör på uppdrag av Rikens ständer (riksdagen) en vetenskaplig resa till Öland och Gotland. 1743 Dottern Elisabeth Christina (Lisa Stina) föds.

Bilder från vänster: födelsegården Råshult, bröllopsporträtt av Carl Linnaeus och hustrun Sara Elisabeth (Lisa) målade 1739 av J.H.Scheffel, bröllopsstugan utanför Falun, Linnés Hammarby utanför Uppsala, professorsbostaden i Linnéträdgården, orangeriet i Linnéträdgården, porträtt av Carl von Linné målat 1775 av Alexander Roslin (samma porträtt finns på 100-kronors sedeln).

3 1744 1750 1753 1757 1761 1776 1778

1744 Ytterligare en dotter föds men överlever endast en kort tid. 1746 Linnaeus genomför Västgötareisan på uppdrag av Rikens ständer. Den förste av Linnaeus lärjungar som genomför en utlandsresa på Linnaeus uppdrag, Christopher Tärnström, mönstrar på ett av svenska Ostindiska kompaniets fartyg med destination Kina. 1748 Linnaeus far dör. 1749 Dottern Lovisa föds. En resa till Skåne görs på uppdrag av Rikens ständer. 1750 Linnaeus utses till rektor för Uppsala universitet. 1753 <i>Species plantarum</i> utkommer. Denna skrift är utgångspunkt vid namngivning av växter även idag. 1754 Sonen Johannes föds.	1757 Dottern Sophia föds. Johannes dör. 1758 <i>Systema naturae</i>, vol I (10:e uppl.) utkommer. Denna upplaga är fortfarande utgångspunkt vid namngivning av djur. Linnaeus köper de båda gårdarna Hammarby och Sävja. 1761 Linnaeus atlas. Namnet ändras från Linnaeus till von Linné. 1774 Linné får en hjärnblödning och blir delvis förlamad. 1776-77 Ytterligare en hjärnblödning drabbar Linné. 1778 Linné dör den 10 januari och begravs i Uppsala domkyrka.